

Så här fyller du i tillståndsansökan för explosiva varor

Här får du information om hur du fyller i blanketten för tillståndsansökan. Beskrivningen följer ansökningsblanketten punkt för punkt.

Vilket/vilka tillstånd ska jag söka

Om du söker tillstånd för förvärv och innehav, förvaring, handel eller överföring (inom Sverige) av explosiva varor så är det räddningstjänsten som kommer att hantera din tillståndsansökan. Vill du söka tillstånd till sprängning och viss användning av pyrotekniska artiklar så är det Polisen som hanterar de uppgifterna. För att söka tillstånd till gränsöverskridande överföring är det Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) du ska vända dig till. På deras hemsida kan du även hitta övrig information och de lagar som berör explosiv vara.

Det finns olika tillståndstyper att söka för hantering av explosiva varor. Du kan behöva söka flera typer samtidigt, beroende på hur din hantering ser ut.

Förvärv och innehav – Detta tillstånd ska du söka om du anskaffar eller äger explosiva varor. Det finns två varianter av förvärv och förvaring:

1. Antingen så köper du explosiv vara och förbrukar direkt, t ex vid sprängarbete, utan att först förvara varan. Då behöver du inget tillstånd till förvaring.
2. Det andra alternativet är att du köper varor och lägger i förråd för framtida användning. Då behöver du även tillstånd till förvaring.

Förvaring – Detta tillstånd behöver du om du har ett förråd och vill förvara egen eller annans explosiva vara. Förvarar du explosiv vara i ett förråd som tillhör någon annan som redan har tillstånd behöver inte du något tillstånd till förvaring själv.

Handel – Detta tillstånd behöver du om du vill bedriva handel med explosiva varor, t.ex. om du säljer ammunition eller fyrverkeriartiklar.

Överföring – Detta tillstånd behöver du som köper vissa typer av explosiva varor för att få överföra varorna från säljaren till förråd eller direkt till arbetsplats om varorna ska förbrukas samma dag.

Godkännande av föreståndare – Du kan söka enbart för godkännande av ny föreståndare om du redan har tillstånd för hantering av explosiv vara och inte ska göra några andra förändringar i hanteringen mer än att du har en ny föreståndare. Detta kan även göras via separat blankett ”Ansökan om föreståndare explosiv vara”.

Vilka tillstånd du ska söka beror alltså på hur din hantering ser ut. Vill du till exempel sälja pyrotekniska varor behöver du exempelvis följande tillstånd:

- tillstånd till förvärv och innehav
- tillstånd till handel, samt
- tillstånd till förvaring, om du förvarar i eget förråd

Vill du till exempel förvara sprängmedel behöver du troligen följande tillstånd:

- tillstånd till förvärv och innehav
- tillstånd till förvaring, samt
- tillstånd till överföring

Punkt 1. Sökande

Det är den som avser bedriva verksamheten som ska söka tillståndet. Kan sökas av såväl fysisk som juridisk person.

Faktureringsuppgifter

Här anges den adress till vilken fakturan avseende prövningsavgiften ska skickas.

Punkt 2. Föreståndare

Den som bedriver tillståndspliktig verksamhet ska enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor utse en eller flera föreståndare för verksamheten. En föreståndare ska vara lämplig för uppgiften. Han/hon ska ha goda kunskaper och god erfarenhet av de varor som hanteras och av den verksamhet som hanteringen ingår i. Utbildningsbevis och andra dokument som styrker föreståndarens lämplighet ska bifogas ansökan. Om fler än två föreståndare utses kan uppgifterna lämnas som en bilaga.

Det är möjligt att ha olika föreståndare för olika delar av verksamheten (exempelvis en föreståndare för förvärv och en annan för förvaring). Om så är fallet lämnas denna information i en bilaga.

En del av beslutsunderlaget vid godkännande av ny föreståndare för explosiv vara är en förfrågan till Polisen om information ur Polisens misstanke- och belastningsregister.

Punkt 3. Verksamhet

Verksamheten ska beskrivas med avseende på hur de explosiva varorna hanteras. Vidare ska typ och mängd samt risk- och samhanteringsgrupp anges för den explosiva varan. Alla explosiva ämnen är indelade i dessa grupperingar, och information om vilka grupper som produkten tillhör återfinns till exempel i tillverkarens produktblad. Detta påverkar bland annat hur den explosiva varan får förvaras.

Information om riskgrupper enligt ADR-S (MSBFS 2015:1)

Riskgrupp 1.1 Ämnen och föremål med risk för massexplosion (en massexplosion är en explosion som påverkar så gott som hela lasten praktiskt taget samtidigt).

Riskgrupp 1.2 Ämnen och föremål med risk för splitter och kaststycken men inte för massexplosion.

Riskgrupp 1.3 Ämnen eller föremål med risk för brand, och mindre risk för tryckvåg, splitter och kaststycken men inte massexplosion,

(a) vars förbränning ger upphov till avsevärd strålningsvärme, eller

(b) vilka brinner efter varandra och ger upphov till mindre verkningar genom tryckvåg eller splitter och kaststycken.

Riskgrupp 1.4 Ämnen och föremål med endast obetydlig explosionsrisk i händelse av antändning eller initiering under transport. Verkningarna är i stort sett begränsade till kollit och det kan inte förväntas splitter av betydande storlek eller utbredning. Brand utifrån får inte förorsaka praktiskt taget samtidig explosion av så gott som hela kollits innehåll.

Riskgrupp 1.5 Mycket okänsliga ämnen med risk för massexplosion men med mycket liten sannolikhet för initiering eller för övergång från brand till detonation under normala transportförhållanden. Ett minimikrav är att de inte får explodera vid test med yttre brand.

Riskgrupp 1.6 Extremt okänsliga föremål utan risk för massexplosion. Föremålen innehåller endast extremt okänsliga ämnen och där sannolikheten för oavsiktlig antändning eller utbredning är försumbar.

Information om samhanteringsgrupper enligt ADR-S (MSBFS 2015:1)

- A. Tändämne.
- B. Föremål som innehåller tändämne och färre än två effektiva säkringsanordningar. Vissa föremål såsom sprängkapslar, apterade sprängkapslar och tändhattar ingår, även om de inte innehåller något tändämne.
- C. Krut (utom svartkrut) eller annat deflagrerande explosivämne eller föremål som innehåller sådant explosivämne.
- D. Sprängämne, svartkrut eller föremål som innehåller sprängämne, i samtliga fall utan tändsystem och utan drivladdning, eller föremål som innehåller tändämne och som har två eller fler effektiva säkringsanordningar.
- E. Föremål som innehåller sprängämne utan tändsystem, men med drivladdning (annan än sådan som innehåller brandfarlig vätska eller gel eller hypergola (spontantändande) vätskor).
- F. Föremål som innehåller sprängämne med eget tändsystem, med drivladdning (annan än sådan som innehåller brandfarlig vätska eller gel eller hypergola (spontantändande) vätskor) eller utan drivladdning.
- G. Pyrotekniskt ämne, eller föremål innehållande pyrotekniskt ämne, eller föremål som innehåller både explosivämne och lyssats, brandsats, tårgassats eller röksats (utom föremål som aktiveras av vatten eller innehåller vit fosfor, fosfider, pyrofort ämne, brandfarlig vätska eller gel eller hypergola (spontantändande) vätskor).
- H. Föremål som innehåller både explosivämne och vit fosfor.
- J. Föremål som innehåller både explosivämne och brandfarlig vätska eller gel.
- K. Föremål som innehåller både explosivämne och giftigt kemiskt medel.
- L. Explosivämne eller föremål som innehåller explosivämne med särskild risk (t.ex. beroende på aktivering vid kontakt med vatten eller på närvaro av hypergola (spontantändande) vätskor, fosfider eller pyrofort ämne) som kräver separation av varje enskilt slag.
- N. Föremål som endast innehåller extremt okänsliga ämnen.
- S. Ämnen eller föremål så förpackade eller utformade att all verkan genom vådatändning, oavsiktlig initiering eller oavsiktlig funktion begränsas till kollit, såvida inte kollit har skadats av brand. I så fall är dock all verkan av tryckvåg eller splitter och kaststycken så begränsad att brandbekämpning eller andra nödåtgärder i kollits omedelbara närhet inte väsentligt inskränks eller förhindras.

Punkt 4a. Förrådets/försäljningslokalens läge

Fastighetsbeteckningen framgår av lagfart, gravationsbevis m.m. Även fastighetens adress ska anges.

En karta ska bifogas ansökan där avstånd mellan förråd och skyddsobjekt är markerade. Om förvaring ska ske i mer än ett förråd inom samma område ska även avstånd mellan dessa anges. I detta fall ska en förteckning över förråden bifogas där mängd och typ av explosiva varor i varje enskilt förråd ska framgå.

Punkt 4b. Fastighet där handel ska bedrivas

Fastighetsbeteckningen framgår av lagfart, gravationsbevis m.m. Även fastighetens adress ska anges.

Punkt 5. Förrådets konstruktion

Förrådets konstruktion ska vara provat mot någon av standarderna, som är angivna i MSBFS 2010:5 3 kap. 2-4 §§, beroende på vilken begärlighetsgrad som varorna har. Vilken klass som förvaringsutrymmet har ska framgå av dess produktblad. Alternativt ska en beskrivning av förvaringsutrymmet bifogas som visar hur den sökande anser att motsvarande krav på tillträdesskydd uppfylls. Exempel på hur ett utrymme kan uppfylla motsvarande krav återfinns i MSBFS 2010:5 bilaga A.

Information om begärlighetsgrad (MSBFS 2010:5)

Explosiva varor delas in i tre begärlighetsgrader beroende på hur stöldbegärliga de anses vara. Kraven på förrådets tillträdesskydd blir högre ju mer stöldbegärlig en explosiv vara är.

Beteckning	Begärlighetsgrad
A	Mycket stöldbegärliga
B	Stöldbegärliga
C	Mindre eller ringa stöldbegärliga

Explosiv vara	Beteckning
Sprängämnen	
Halvfabrikat för sprängämnen	B
Sprängämnen i bulk	B
Detonerande stubin	A
Övriga sprängämnen	A
Krut, pyrotekniska satser och pyrotekniska artiklar	
Stenspräckare	C
Pyrotekniska satser	B
Krut	B
Drivladdningar för modellraketer	C
Fyrverkeriartiklar för allmänheten	C
Fyrverkeriartiklar med tillståndskrav för inköp (ej avsedda för allmänheten) i	B
- riskgrupp 1.1 - 1.2	C
- riskgrupp 1.3 - 1.4	
Nödraketer	C
Knallskott, eldmarkeringar	B
PU	C
Övriga pyrotekniska artiklar i	B
- riskgrupp 1.1 - 1.2	C
- riskgrupp 1.3 - 1.4	
Ammunition	
Pansarbrytande ammunition	A
Övrig ammunition till handeldvapen	B
Tårgaspatroner	A
Rökammunition	B
Militär ammunition till annat än handeldvapen	A
Tändämnen	
Samtliga tändämnen	A
Tändmedel	
Sprängkapslar	A
Tändhattar	B
Krutstubin	C
Tändrör, tändkolvar m.m.	B

Information om brandskyddskrav

Förråd som riskerar att utsättas för brand utifrån ska vara utfört i lägst brandteknisk klass EI 30. Detta krav gäller utöver kraven på tillträdesskydd vilka beskrivs i standarderna EN 1143 och SS 3492. Standarderna innehåller inga krav på brandklassning.

EI 30 innebär att förrådet ska kunna stå emot en yttre brand i 30 minuter enligt ett standardiserat test. Ett fristående förråd på öppen mark eller i skog anses inte riskera utsättas för brand utifrån om inga brännbara föremål finns i dess närhet. Växande skog betraktas inte som brandfarlig även om träd är brännbara.

Brandskyddskravet gäller inte:

- förvaring av färre än sammanlagt 1000 PU (pyroteknisk säkerhetsutrustning i fordon) i riskgrupp 1.2 och 1.4
- mindre än 25 kg övriga pyrotekniska artiklar i riskgrupp 1.3 och 1.4
- explosiva varor vid försäljningsplatsen då försäljningen pågår
- fristående förråd där avståndet mellan förråd och brännbart föremål är minst 5 meter i alla riktningar

En vanlig innervägg med dubbla 13 mm gipsskivor på 70 mm träreglar uppfyller EI 30. Andra exempel på konstruktioner som uppfyller EI 30 finns t.ex. i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps handbok om förvaring av explosiva varor.

Information om släckutrustningskrav

Ett förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha utrustning för brandsläckning som är lämplig för att bekämpa mindre bränder i förvaringens närhet.

Europastandard EN 3-7 behandlar handbrandsläckare. Pulversläckare med ABC-pulver, helst med högsta effektivitetsklass, 55A 233B C är ofta lämpliga i förråd för industrins förvaring. Pulversläckare med minst 6 kg ABC-pulver, helst med hög effektivitetsklass, t.ex. 43A 233B C, är lämpliga för övriga förråd t.ex. förråd i bostad.

Information om åskskyddskrav

Friliggande förråd för förvaring av mer än 500 kg explosiva varor ska ha åskskydd. Kravet på åskskydd gäller inte förvaring av enbart fyrverkeriartiklar i originalförpackningar, oavsett riskgrupp, eller explosiva andra varor i riskgrupp 1.4.

Hur man kan utföra skydd mot åska beskrivs i svensk standard "Åskskydd", del 1-4 (SS-EN 62305-1, SS-EN 62305-2, SS-EN 62305-3 och SS-EN 62305-4).

Information om klassning

Om förvaringen medför högre antändningsrisk än zon E3 genom att explosivämnen kan spridas i form av damm, ånga eller på annat sätt ska en klassning av förrådet eller den del av förrådet där antändningsrisk kan förekomma utföras enligt SÄIFS 1988:2. Klassning av ett område innebär fastställande av riskzoner och deras utbredning. Klassningen ska dokumenteras i en klassningsplan. Om de explosiva varorna förvaras i öppnade, oskadade originalförpackningar är risken för spridning i normala fall så liten att ingen klassning behöver göras.

Vid klassning indelas riskområdet in i en eller flera av zonerna E1, E2 eller E3. Detta medför till exempel särskilda krav på elektrisk utrustning och andra potentiella antändningskällor.

Zon E1 innebär ett riskområde vid hantering inom vilket damm, ånga, condensat eller sublimat av explosivämne under normal drift kan förekomma i beaktansvärd omfattning.

Zon E2 innebär ett riskområde vid hantering (utom förvaring) inom vilket damm, ånga, kondensat eller sublimat av explosivämne endast undantagsvis kan förekomma i beaktansvärd omfattning, eller icke dammande hantering av explosiv vara förekommer men där ändå särskilda krav måste ställas på den elektriska installationen.

Zon E3 innebär ett riskområde inom vilket enbart förvaring sker av explosiv vara med sådan inneslutning att explosivämne inte kan spridas.

Punkt 6. Överföring av explosiva varor inom Sverige

Det finns två typer av överföring, överföring till förråd eller överföring till arbetsplats. Endast ett av sätten ska anges. Söks tillstånd att förvara varan behövs endast tillstånd för överföring till förråd. Att ta varan från förrådet till arbetsplatsen ingår i förvaringstillståndet. Söks inte tillstånd att förvara varan söks tillstånd att överföra till arbetsplats.

De mängder som önskas överföras kan anges på två sätt, mängd vid varje enskilt tillfälle eller största årliga mängd. Endast ett av sätten ska anges. Mängd vid varje enskilt tillfälle tillämpas då varorna endast skall överföras enstaka gånger varje år. Största årliga mängd tillämpas vid återkommande överföring.

Det är mottagaren av den explosiva varan som ansvarar för att tillstånd för överföring finns.

Punkt 7. Följande dokument bifogas ansökan

Handläggning av ärendet kommer inte att påbörjas förrän ansökan är komplett. Då insänd ansökan är komplett skickas en mottagningskvittens. Från och med detta datum har myndigheten tre månader på sig att behandla ärendet.